

Lezen in het curriculum Nederlands

Expert-meeting Stichting Lezen

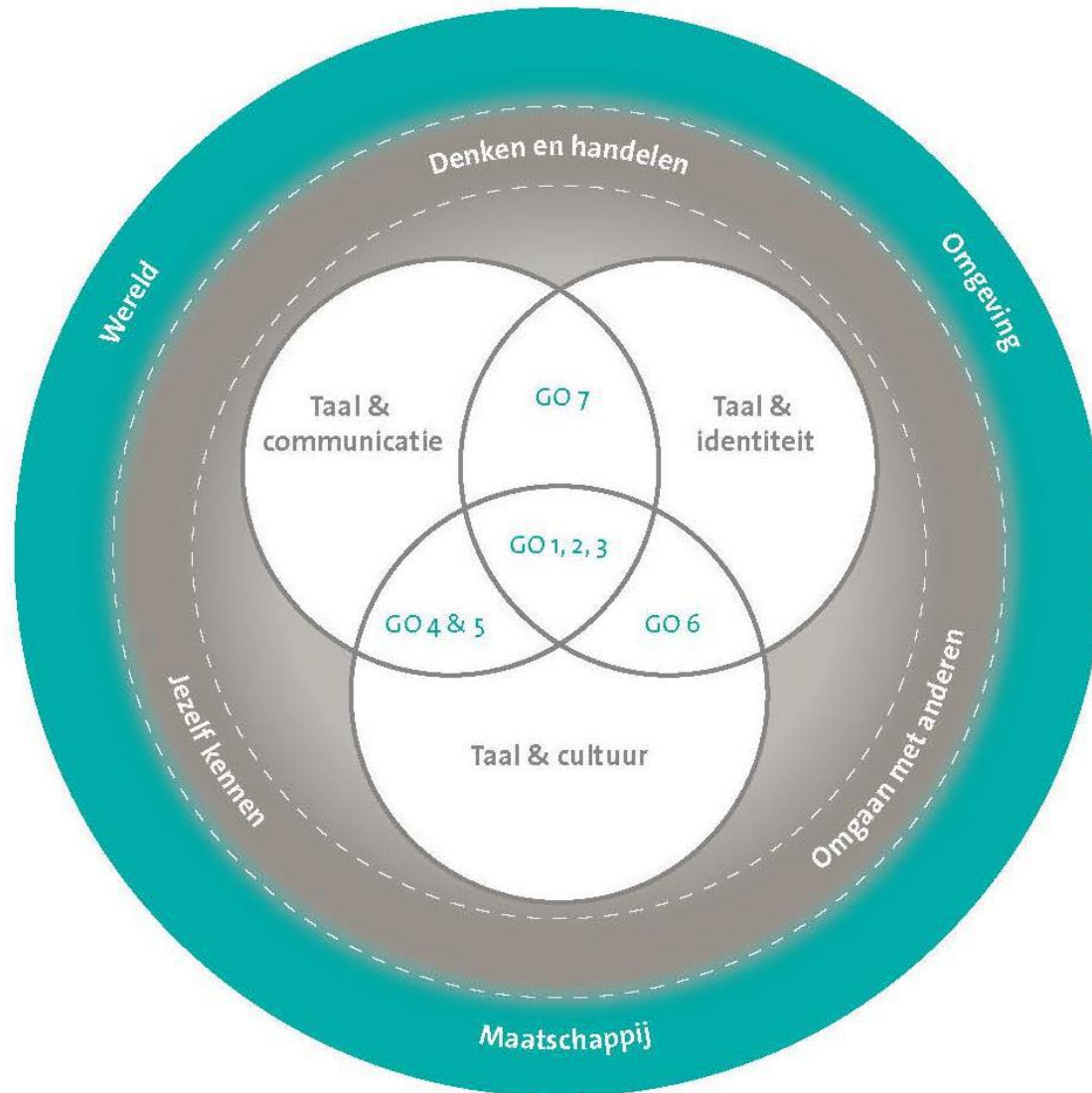
31 oktober 2018

Floor van Renssen, Windesheim

Leergebied Nederlands

- GO 1 Een sterke taalbasis
- GO 2 Inzicht in het taalleerproces
- GO 3 Meertaligheid: talen en taalvariëteiten
- GO 4 Doelgericht communiceren

- GO 5 Kritisch informatie verwerken
- GO 6 Literaire competentie en leesbevordering
- GO 7 Experimenteren met taal en taalvormen

Enkele dilemma's

- **Taal en identiteit versus Taal en cultuur?**
- **Leestijd/leesroutine versus literaire competentie?**
- **Tekst versus andere kunstvormen: beeld e.a.**
- **Literaire versus creatieve communicatie**
- **Lezen en digitale geletterdheid**
- **Lezen versus schrijven en spreken**
- **Lezen en burgerschap**

Grote opdrachten

- GO1, GO2, GO3: onderlegger voor het schoolvak?
- GO4, GO5: doelgericht communiceren waarover?
- GO6, GO7: wat is het verschil en het verband tussen creatief en literair communiceren?

- Zijn leesmotivatie en leesroutine onderdeel van literaire competentie?
- Leidt digitale geletterdheid tot nieuwe mogelijkheden voor lezen en literatuur?
- Hangt creëren samen met hogere orde vaardigheden?

'De verhalen in onze taal zijn de troef van ons vak'

Het opleiden van leraren Nederlands?

- Het kan en moet anders!
 - ‘Vaklijnen’ geïsoleerd aangeboden en het programma is overladen
 - Hoe maken we schrijfonderwijs en spreekvaardigheidsonderwijs betekenisvol?
 - Transfer opleiding en stagepraktijk verbeteren
 - Literatuuronderwijs vernieuwd; verbinding met andere domeinen wenselijk.
- Aanleidingen van buiten
 - Curriculum.nu
 - Meesterschapsteams en manifest
 - Nieuw Onderwijsconcept Windesheim: flexibilisering
 - De staat van het onderwijs 2018: leesvaardigheid daalt en sociale verschillen nemen toe; laaggeletterdheid
 - Dalende instroom studenten Nederlands

Voorbeeld van een themaweek

- Thema 'Klassiekers': wat maakt een boek tot een klassieker?
- Lezen: William Golding, 'Heer van de vliegen'
- Vertel eens-gesprek over het boek
- Samen criteria voor een recensie opstellen
- Recensie schrijven waarin persoonlijke leesbeleving én theorie over genres worden verwerkt.
- Begeleide zelfwerktijd
- Publiceren op goodreads; studenten en docenten geven 'feedforward'

Evaluatie van de pilot

Hebben de recensieopdrachten bijgedragen aan **betekenisvol onderwijs** voor de studenten?

25 eerstejaars studenten in één klas

- geschreven reflecties bij dossiers
- enquête over ervaringen
- diepte-interviews :
 - 5 studenten
 - 4 docenten

Begin	Midden	Eind
Nieuw, introductie	Vervolg van nieuwe dingen	gestructureerd, duidelijk
Onduidelijk Ongemotiveerd Weinig tot geen verband	Veel informatie in 1x Ongestructureerd	gezamenlijke afsluiting?
Enthusiasme Uitdaging Verwachtingen uitleggen (weten waar je aan toe bent)	Creëren van rust. Vasthoudend Samenwerken begeleiding	duidelijk d.m.v. documenten.
		vrijheid Centraal

Legend:
■ Next
■ Verbod
■ Compleet
Wesley

Koppeling aan curriculum.nu

Welke GO's herken je in dit voorbeeld?

Welke dilemma's en knelpunten herken je in dit voorbeeld?

Voorlopige conclusies

- Ervaringsgerichte, persoonlijke aanpak zorgde voor betrokkenheid, vertrouwen en plezier. LEESMOTIVATIE
- Boekgesprekken en recensies over genres zorgden voor ruimere blik op jeugdliteratuur. LITERAIRE ONTWIKKELING
- Schrijf- en spreekvaardigheid worden betekenisvol omdat deze worden toegepast in creërende opdracht. GEÏNTEGREERD LEES- EN SCHRIJFONDERWIJS
- Boekgesprek en recensies leiden tot bewust worden van meerdere perspectieven op dezelfde tekst en tot kritisch nadenken over eigen oordeel. KRITISCH DENKEN, PERSOONSVORMING, LITERAIRE ONTWIKKELING
- Online publiceren zorgt voor motivatie en interactie. AUTHENTIEKE OPDRACHTEN / DIGITALE GELETTERDHEID
- Feedforward zorgde voor vertrouwen en groei. FORMATIEVE ASSESSMENT
- Meer focus en samenhang zorgt voor minder overladenheid in programma

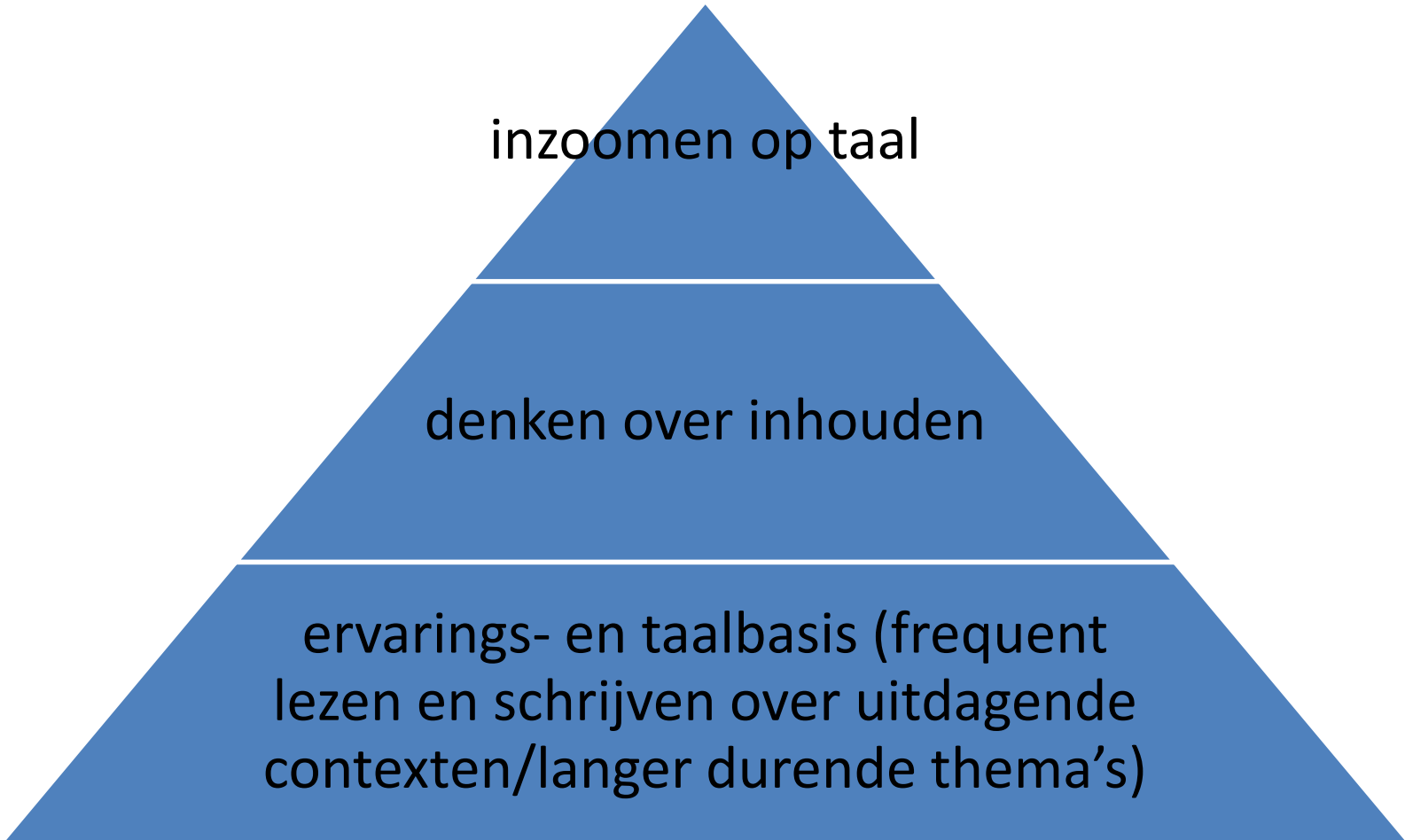
Knelpunten

- Docenten zijn nog niet gewend aan combinatie van coaching en 'lesgeven'.
- Professionalisering, ontwikkelen, doordenken van nieuwe concepten vraagt veel tijd.
- Denken in verbindingen werkt als het van begin af aan onderdeel is van het ontwerp: burgerschap, MVT.
- Digitale geletterdheid/technologie opent deuren voor ontwerp, verbinding en leren.
- Formatieve toetsing en hogere ordevaardigheden integreren is constructief.

Wat kunnen we leren van deze ervaring t.a.v curriculum.nu?

- Leesroute en leesplezier zijn voorwaarden voor literaire competentie
- Ervaringsgerichte literatuurdidactiek werkt óók voor persoonsvorming én kritisch denken.
- Verhalen staan centraal in het vak.
- Literair en creatief verwerken gaan hand in hand.
- In geïntegreerde opdrachten komen ook burgerschap en digitale geletterdheid aan bod.
- Formatieve evaluatie geeft vertrouwen en groei
- Leraren opleiden die kunnen werken met dit curriculum vraagt specifieke ervaring en expertise in de lerarenopleiding.
- Nieuwe curriculum kan zorgen voor onzekerheid en weerstanden bij zowel leraren als studenten

Visie op lezen en taalonderwijs

Voorstel

GO1, GO3 en GO6 samen centraal stellen in het overlappende gebied van de drie cirkels. Want verhalen zijn de kern van ons vak die alle GO's met elkaar verbinden.

Minder focus op metacognitie en 'doelgerichte' communicatie (GO2 en GO4)

Digitale geletterdheid en niveaus van leren (hogere ordevaardigheden) meer integreren.